

Вступ

Прийоми та навички адвокатської техніки знаходяться в постійному розвитку. Те, що спрацьовує в одній справі, може не спрацювати в іншій, оскільки адвокатська діяльність – це постійний творчий процес. Одним з найважливіших елементів адвокатської техніки є вміння вести допит свідка.

В книзі використано досвід як українських, так і зарубіжних адвокатів. Автор скористався також прикладами, які наведені у навчальному посібнику «Мистецтво виступів в суді» на базі робіт сучасних американських авторів. Зокрема, зроблено прямі запозичення текстів допитів, які були підготовлені для семінарів, що проводились Генеральною прокуратурою України за підтримки Бюро з міжнародних питань у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків та правоохоронних питань Державного департаменту США.

Використано також навчально-практичний посібник «Перехресний допит у суді», авторами якого є А.С. Александров, С.П. Гришін, Я.П. Зейкан, книгу «Адвокатська техніка» (автори Я.П. Зейкан, О.М. Лисак, Н.М. Рябець), роботи П.С. Ароцкера, Д.П. Ватмана та В.А. Єлізарова, С.Л. Арії, Франсіса Л. Веллмана, П. Сергеїча. Для українського читача є доступною і книга Ф. Бойла, Д. Капса, Ф. Плаудена, К. Сендфорда «Організація професійної діяльності юриста».

Книга підготовлена насамперед для використання в навчальних цілях для адвокатів. Посібник також може бути рекомендований прокурорам, суддям, науковцям, а також студентам вищих юридичних навчальних закладів.

Діяльність захисника у кримінальній справі потребує володіння адвокатською технікою і базується на ґрунтовній підготовчій роботі. Це вимагає усвідомлення суті проблеми, правильного розуміння законодавства та вміння логічно викласти власну позицію¹.

¹ Див. Ф. Бойл, Д. Капс, Ф. Плауден, К. Сендфорд Організація професійної діяльності юриста. Київ: «Знання», 2006. – С. 271.

ДЕЯКІ ВИСНОВКИ

Адвокати, які прочитали «Перехресний допит в суді», скажуться, що надмірна кількість прийомів і порад, яка там розміщена, не дає можливості їх запам'ятати, а відтак цими порадами неможливо скористатись під час допиту. Але цього і не потрібно. Поради, розміщені в книзі, є свосвідною дорожньою картою, на якій вказані відповідні знаки: тут небезпечно, а тут попереду крутий поворот, а там серпентин. Застосовуючи ці поради, адвокат поступово набуває навичок ефективного допиту. До того ж до кожного допиту потрібно готуватись.

Адвокату (як і прокурору) достатньо для початку пам'ятати кілька правил:

- а) кожне питання повинно мати мету;
- б) при проведенні допиту потрібно постійно контролювати свідка, і використовувати для цього кілька прийомів:
 - 1) прийом петлі;
 - 2) прийом циклічного або паралельного повторення важливих для суду питань;
 - 3) використання навідних запитань на перехресному допиті в комбінації з прийомом петлі;
 - 4) контролюючи свідка дозвано використовувати закриті та відкриті запитання.

Ведучи допит, можна використовувати тактичні прийоми, на які вказував Ароцкер: раптовість, відволікання уваги, припинення брехні, послідовність, уточнення, деталізація, допущення легенди тощо.

При підготовці до допиту потрібно подумати про те, яких питань потрібно уникати. І пам'ятати про таймінг, тобто, коли саме буде вигідно поставити те чи інше питання або вчинити якусь дію, і коли слід вчасно зупинитись при проведенні допиту. Дотримуючись цих кількох правил, адвокат повинен уважно слухати свідка і своєчасно реагувати на його відповіді. При проведенні допиту адвокат обирає один з двох основних методів допиту: хронологічний або допит з опорою на основну подію. Потрібно намагатись вести опис подій свідком у теперішньому часі. Цим основним питанням і присвячено цю книгу.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Правосуддя і політика	4
Методики захисту в кримінальних справах	32
Про допит.....	73
Перехресний допит	159
Два основних типи перехресного допиту.....	183
Предмет і межі перехресного допиту перевірка репутації свідка.....	209
Техніка перехресного допиту	218
Тактика перехресного допиту.....	227
Максими перехресного допиту	254
Техніка підготовки до проведення перехресного допиту в суді.....	286
Техніки захисту.....	308
Техніки нападу.....	317
Техніки, що забезпечують контроль над свідком	341
Техніки з використанням невербальних чинників.....	355
Про особливості допиту в цивільному процесі.....	363
Деякі висновки	366